Test Booklet No.
টেষ্ট বুকলেট সংখ্যা

Subject : GEOGRAPHY
Code : 313 EAS
Medium : English and Assamese

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)
(অনুমতি নোপোৱালৈকে এই বুকলেট নুখুলিবা)

Test Booklet Code
টেষ্ট বুকলেট কোড

A

Time Allowed : **45** minutes নিৰ্ধাৰিত সময় : **45** মিনিট	Maximum Marks : **200** সৰ্বোচ্চ নম্বৰ : **200**	Total Questions : **50** মুঠ প্ৰশ্ন : **50**	Number of questions to be answered : **40** উত্তৰ কৰিবলগীয়া প্ৰশ্নৰ সংখ্যা : **40**

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.
এই প্ৰশ্নকাকত উত্তৰ কৰাৰ আগতে পৃষ্ঠাত দিয়া নিৰ্দেশনাসমূহ ভালকৈ পঢ়িবা।

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Assamese. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **A**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ নিৰ্দেশনাসমূহ :

1. টেষ্ট বুকলেটখনত **50** টা প্ৰশ্ন ইংৰাজীত আৰু অসমীয়া ছপোৱা হৈছে। পৰীক্ষাৰ্থী সকলে ইয়াৰ যি কোনো **40** টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিব লাগিব। যদি কোনো পৰীক্ষাৰ্থীয়ে 40 তাতকৈ অধিক প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰে তেন্তে প্ৰথমৰ পৰা 40 টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰৰ হে মান দিয়া হ'ব।
2. OMR পৃষ্ঠাত তোমাৰ উপাদানবোৰ কেৱল **নীলা/ক'লা** কলমেৰে পূৰণ কৰিবা।
3. মাৰ্কিঙৰ বাবে কেৱল নীলা/ক'লা চিয়াহীৰ কলম ব্যৱহাৰ কৰিবা।
4. টেষ্ট বুকলেটৰ ক'ড **A** । OMR পৃষ্ঠাত ক'ড একে ছপোৱা হৈছেনে তাৰ প্ৰতি নিশ্চিত হ'বা। তাৰোপৰি নিশ্চিত হ'বা যে তোমাৰ টেষ্ট বুকলেটৰ নম্বৰ আৰু OMR পৃষ্ঠাত নম্বৰ একে আছেনে নাই। যদি ইয়াত ভিন্নতা থাকে তেন্তে বিষয়টো ইনভিজিউলেটৰ তৎক্ষনাত জনাব লাগিব আৰু টেষ্ট বুকলেট, OMR পৃষ্ঠাত সলনি কৰি ল'ব লাগিব । পৰীক্ষা আৰম্ভ হোৱাৰ পাঁচ মিনিট পাছত এই বিষয়ত কোনো দাবী আপত্তি নাথাকিব।
5. প্ৰশ্ন এটেন্ড কৰাৰ আগতে চাব লাগিব যে বুকলেটখনত মুঠ পৃষ্ঠা **28** আৰু OMR উত্তৰ পৃষ্ঠাবোৰ একে পৃষ্ঠাযুক্ত আছেনে নাই। পৰীক্ষাৰ্থীজনক উপদেশ দিয়া হয় জাতে পৰীক্ষা আৰম্ভ হোৱাৰ ঠিক পাঁচ মিনিটৰ ভিতৰত লক্ষ্য কৰে টেষ্ট বুকলেট আৰু OMR পৃষ্ঠা ঠিকমতে ছপোৱা হৈছে নে নাই আৰু কোনো পৃষ্ঠা ক্ষতি হৈছে নেকি?
6. প্ৰতিটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ চাৰিটা বিকল্প আছে। এই চাৰিটা বিকল্পৰ **অতি উত্তম বিকল্পটো** বাছনি কৰি OMR উত্তৰ পত্ৰিকাৰ নীলা/ক'লা কলমেৰে dark কৰিবা।
7. প্ৰতিটো শুদ্ধ উত্তৰৰ বাবে (5) নম্বৰ প্ৰদান কৰা হ'ব। প্ৰতিটো অশুদ্ধ উত্তৰৰ বাবে (1) নম্বৰ কৰ্তন কৰা হ'ব। যদি এটাতকৈ বেছি বৃত্ত dark কৰা থাকে তেন্তে তেনে প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ভুল বুলি বিবেচনা কৰা হ'ব আৰু উত্তৰ নকৰা প্ৰশ্নত কোনো নম্বৰ দিয়া নহ'ব।

কৃ.প.প.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : ____________________
পৰীক্ষাৰ্থীৰ নাম (ডাঙৰ হাতৰ আখৰত) :

Application Number (in figures) : ____________________
আবেদনৰ নম্বৰ (figuresত) :

Roll Number (in figures) : ____________________
ৰোল নম্বৰ (figuresত) :

Centre of Examination (in Capital Letters) : ____________________
পৰীক্ষা কেন্দ্ৰৰ নাম (ডাঙৰ হাতৰ আখৰত) :

Candidate's Signature : ____________________ Invigilator's Signature : ____________________
পৰীক্ষাৰ্থীৰ চহী : ইনভিজিউলেটৰ চহী :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : ____________________
কেন্দ্ৰ অধীক্ষক Facsimile stamp চহী :

1. Who, of the following, defined Human Geography as "Conception resulting from a more synthetic knowledge of the physical laws governing our earth and of the relations between the living beings which inhabit it" ?

(1) Ratzel (2) Blache

(3) Taylor (4) Semple

2. ''Geography is the study of human beings and environment where nature is supreme that dictates the lifestyle of human beings.'' Identify the geographical approach referred to in this statement from the following.

(1) Possibilism (2) Environmental Determinism

(3) Behaviouralism (4) Humanism

3. Which of the following geographers described the 'state/country' as a 'living organism' ?

(1) French (2) German

(3) Australian (4) Indian

4. Which of the following country's population ***does not*** have triangular shaped age-sex pyramid ?

(1) Australia (2) Bangladesh

(3) Nigeria (4) Mexico

5. Which of the following approaches was initially proposed by the International Labour Organization ?

(1) Basic needs approach (2) Income approach

(3) Capability approach (4) Welfare approach

6. Which of the following is ***not*** one of the pillars of Human Development ?

(1) Equity (2) Affordability

(3) Sustainability (4) Empowerment

7. In which country is milk transported from farms to factories through pipelines ?

(1) India (2) New Zealand

(3) Canada (4) Mexico

8. What is the pattern of settlement that develops around a lake ?

(1) Rectangular pattern (2) Linear pattern

(3) T-shaped pattern (4) Circular pattern

SPACE FOR ROUGH WORK

1. কোনে মানৱ ভূগোলক "আমাৰ পৃথিৱী পৰিচালনা কৰা ভৌতিক নিয়ম আৰু ইয়াত বাস কৰা জীৱ-জন্তুৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ অধিক সংশ্লেষিত জ্ঞানৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা ধাৰণা" বুলি সংজ্ঞায়িত কৰিছিল ?

(1) ৰেটজেল (2) ব্লিচ

(3) টেইলৰ (4) ছেম্পেল

2. "ভূগোল হৈছে মানুহ আৰু পৰিৱেশৰ অধ্যয়ন, য'ত সৰ্বোচ্চ প্ৰকৃতিয়ে মানুহৰ জীৱনশৈলী নিৰ্ধাৰণ কৰে৷".এই বিবৃতিত উল্লেখ কৰা ভৌগোলিক দৃষ্টিভংগীক তলত উল্লেখ কৰা দিশবোৰৰ পৰা চিনাক্ত কৰক

(1) সম্ভাৱনাবাদ (2) পৰিৱেশ নিৰ্ণয়বাদ

(3) আচৰণবাদ (4) মানৱতাবাদ

3. নিম্নলিখিত কোনজন ভূগোলবিদে 'ৰাজ্য/দেশ' ক 'জীৱন্ত জীৱ' বুলি বৰ্ণনা কৰিছিল ?

(1) ফৰাচী (2) জাৰ্মান

(3) অষ্ট্ৰেলিয়ান (4) ভাৰতীয়

4. নিম্নলিখিত কোনখন দেশৰ জনসংখ্যাৰ ত্ৰিকোণীয় আকৃতিৰ বয়স-লিংগ পিৰামিড ***নাই*** ?

(1) অষ্ট্ৰেলিয়া (2) বাংলাদেশ

(3) নাইজেৰিয়া (4) মেক্সিকো

5. আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰমিক সংস্থাই প্ৰথমতে নিম্নলিখিত কোনটো পদ্ধতিৰ প্ৰস্তাৱ দিছিল ?

(1) মৌলিক প্ৰয়োজনীয়তাৰ দৃষ্টিভংগী (2) উপাৰ্জনৰ পদ্ধতি

(3) সামৰ্থ্যৰ পদ্ধতি (4) কল্যাণমূলক দৃষ্টিভংগী

6. তলৰ কোনটো মানৱ উন্নয়নৰ এটা স্তম্ভ ***নহয়*** ?

(1) সমতা (2) সুলভ মূল্যত পোৱা যায়৷

(3) সুস্থিৰতা (4) ক্ষমতায়ন

7. কোনখন দেশত পাইপলাইনৰ জৰিয়তে গো-শালৰ পৰা কাৰখানালৈ গাখীৰ পৰিবহণ কৰা হয় ?

(1) ভাৰত (2) নিউজিলেণ্ড

(3) কানাডা (4) মেক্সিকো

8. এটা হ্ৰদৰ চাৰিওফালে বিকশিত হোৱা বসতিৰ আৰ্হি কি ?

(1) আয়তাকাৰ আৰ্হি (2) ৰৈখিক আৰ্হি

(3) টি-আকৃতিৰ আৰ্হি (4) বৃত্তাকাৰ আৰ্হি

9. Which of the following is ***not*** a push factor for the migration of the rural population in India ?

(1) High population pressure on the land

(2) Availability of regular work

(3) Lack of basic infrastructural facilities like health care, education, etc

(4) Local conflicts

10. When and by whom was the first Human Development Report published ?

(1) WHO in 1992 (2) UNDP in 1992

(3) WHO in 1991 (4) UNDP in 1990

11. Among the following, which was the least populated state in 2011 ?

(1) Haryana (2) Tripura

(3) Jharkhand (4) Sikkim

12. Which of the following States registered the highest population growth rate during 2001 – 2011 ?

(1) Karnataka (2) Tamil Nadu

(3) Rajasthan (4) Maharashtra

13. Dhani is an example of ___________________ type of rural settlements.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Hamleted (2) Dispersed

(3) Semi-clustered (4) Clustered

14. Which of the following towns developed as a satellite town ?

(1) Rohtak (2) Sindri (3) Dispur (4) Mhow

15. _____________________ is an example of ancient towns in India.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Madurai (2) Hyderabad (3) Kolkata (4) Delhi

16. ‘Boro’, ‘Aman’ and ‘Aus’ are __________________ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) tribes which are found in the north-eastern part of India

(2) types of folk dance

(3) names of rice crops

(4) types of cotton crop

SPACE FOR ROUGH WORK

9. নিম্নলিখিত কোনটো ভাৰতৰ গ্ৰাম্য জনসংখ্যাৰ প্ৰব্ৰজনৰ বাবে এক প্ৰভাৱশালী কাৰক ***নহয়*** ?

(1) ভূমিৰ ওপৰত জনসংখ্যাৰ উচ্চ চাপ

(2) নিয়মীয়া কামৰ উপলব্ধতা

(3) স্বাস্থ্য সেৱা, শিক্ষা আদিৰ দৰে মৌলিক আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ।

(4) স্থানীয় সংঘাতসমূহ

10. কেতিয়া আৰু কাৰ দ্বাৰা প্ৰথম মানৱ উন্নয়ন প্ৰতিবেদন প্ৰকাশ কৰা হৈছিল ?

(1) 1992 চনত, ডব্লিউ. এইচ. অ'. ৰ দ্বাৰা (2) 1992 চনত ইউ. এন. ডি. পি. ৰ দ্বাৰা

(3) 1991 চনত, ডব্লিউ. এইচ. অ'. ৰ দ্বাৰা (4) 1990 চনত ইউ. এন. ডি. পি. ৰ দ্বাৰা

11. তলত উল্লেখ কৰা ৰাজ্যসমূহৰ ভিতৰত 2011 চনত আটাইতকৈ কম জনবসতিপূৰ্ণ ৰাজ্য কোনখন আছিল ?

(1) হাৰিয়ানা (2) ত্ৰিপুৰা (3) ঝাৰখণ্ড (4) ছিকিম

12. নিম্নলিখিত কোনখন ৰাজ্যই 2001-2011 ৰ সময়ছোৱাত সৰ্বাধিক জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ হাৰ পঞ্জীয়ন কৰিছিল ?

(1) কৰ্ণাটক (2) তামিলনাডু (3) ৰাজস্থান (4) মহাৰাষ্ট্ৰ

13. ধানী হৈছে ______________ প্ৰকাৰৰ গ্ৰাম্য বসতিৰ উদাহৰণ।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰক।

(1) হেমলেটেড (2) বিক্ষিপ্ত হৈ পৰা (3) অৰ্ধ-গোটযুক্ত (4) গোটযুক্ত

14. তলৰ কোনখন চহৰ উপগ্ৰহ নগৰ হিচাপে বিকশিত কৰা হৈছিল ?

(1) ৰোহতক (2) ছিন্দ্ৰী (3) দিশপুৰ (4) মাউ

15. ____________________ হৈছে ভাৰতৰ প্ৰাচীন চহৰসমূহৰ এক উদাহৰণ।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰক

(1) মাদুৰাই (2) হায়দৰাবাদ (3) কলকাতা (4) দিল্লী

16. 'বৰো', 'অমন', আৰু 'আউছ' হ'ল _______________

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰক

(1) ভাৰতৰ উত্তৰ-পূব অংশত পোৱা জনজাতি (2) লোক নৃত্যৰ প্ৰকাৰসমূহ

(3) ধান শস্যৰ নাম (4) কপাহ শস্যৰ প্ৰকাৰসমূহ

SPACE FOR ROUGH WORK

17. Pykara Hydroelectric Plant was built in ________________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1929 (2) 1931

(3) 1932 (4) 1942

18. The total utilisable water resources in India is about __________________ cubic km.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 4,000 (2) 1,969

(3) 1,869 (4) 1,122

19. The first radio programme was broadcast in India in ______________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1910 (2) 1913

(3) 1923 (4) 1932

20. Which of the following is a land-locked harbour ?

(1) Paradwip port

(2) Tuticorin port

(3) Haldia port

(4) Visakhapatnam port

21. Which of the following ports is confronted with the problem of silt accumulation ?

(1) Mumbai port (2) New Mangalore port

(3) Kolkata port (4) Paradwip port

22. Where is the headquarter of the 'Organisation of the Petroleum Exporting Countries' (OPEC) ?

(1) Montevideo (2) Vienna

(3) Minsk (4) Aden

23. The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) was transformed into the World Trade Organization in _________________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1995 (2) 1991

(3) 2005 (4) 1976

SPACE FOR ROUGH WORK

17. পাইকাৰা জলবিদ্যুৎ প্ৰকল্পটো ________________ ত নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ ।

(1) 1929 চন (2) 1931 চন (3) 1932 চন (4) 1942 চন

18. ভাৰতত মুঠ ব্যৱহাৰযোগ্য পানীৰ সম্পদ প্ৰায় ________________ ঘন কিলোমিটাৰ।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ ।

(1) 4,000 (2) 1,969

(3) 1,869 (4) 1,122

19. প্ৰথম ৰেডিঅ' কাৰ্যসূচী ভাৰতত ________________ ত সম্প্ৰচাৰ কৰা হৈছিল।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ ।

(1) 1910 চন (2) 1913 চন

(3) 1923 চন (4) 1932 চন

20. তলৰ কোনটো স্থলবেষ্টিত বন্দৰ ?

(1) পেৰাদ্বীপ বন্দৰ (2) টুটিকোৰিন বন্দৰ

(3) হালদিয়া বন্দৰ (4) বিশাখাপত্তনম বন্দৰ

21. তলৰ কোনটো বন্দৰত পলস জমা হোৱাৰ সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছে ?

(1) মুম্বাই বন্দৰ (2) নতুন মাংগালোৰ বন্দৰ

(3) কলকাতা বন্দৰ (4) পেৰাদ্বীপ বন্দৰ

22. "পেট্ৰ'লিয়াম ৰপ্তানি কৰা দেশসমূহৰ সংগঠন" (অ' পিইচি) ৰ মুখ্য কাৰ্যালয় ক 'ত আছে ?

(1) মন্টেভিডিও (2) ভিয়েনা

(3) মিনস্ক (4) এডেন

23. শুল্ক আৰু বাণিজ্যৰ ওপৰত সাধাৰণ চুক্তি (জি. এ. টি. টি.)ক বিশ্ব বাণিজ্য সংস্থালৈ ______________ চনত ৰূপান্তৰিত কৰা হৈছিল।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ ।

(1) 1995 চন (2) 1991 চন

(3) 2005 চন (4) 1976 চন

SPACE FOR ROUGH WORK

24. Canberra was planned by ______________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Patrick Geddes
(2) Walter Burley Griffin
(3) Jean Gottmann
(4) George Zipf

25. Match **List-I** with **List-II** :

List-I (Approaches in Human Geography)	**List-II (Broad features)**
(A) Areal Differentiation	(I) Identifying the uniqueness of any region and understanding how and why it is different
(B) Spatial Organisation	(II) Application of quantitative techniques in Geography
(C) Behavioural School	(III) Discontent with quantitative revolution and its dehumanized manner of doing Geography
(D) Post-modernism	(IV) Focus on local context

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. Identify from the following, the correct statements with reference to the characteristics of intensive subsistence agriculture dominated by wet paddy cultivation.

(A) Land holdings are very small due to the high density of population.
(B) Farmers work with the help of family labour leading to intensive use of land.
(C) Farm yard manure is used to maintain the fertility of the soil.
(D) The yield per unit area is low, but productivity per labour is high.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (C) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

SPACE FOR ROUGH WORK

24. কেনবেৰাৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল ______________ ।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ ।

(1) পেট্ৰিক গেডেছ
(2) ৱাল্টাৰ বাৰ্লি গ্ৰিফিন
(3) জিন গটমেন
(4) জৰ্জ জিপফ

25. **তালিকা-I**ক **তালিকা-II**ৰ সৈতে মিলাব।

তালিকা-I (মানৱ ভূগোলৰ দৃষ্টিভংগী)		**তালিকা-II (বিস্তৃত বৈশিষ্ট্যসমূহ)**	
(A)	এৰিয়েল ডিফৰেন্সিয়েচন	(I)	যিকোনো অঞ্চলৰ অনন্যতা চিনাক্ত কৰা আৰু ই কেনেকৈ আৰু কিয় পৃথক সেয়া বুজি পোৱা।
(B)	স্থানগত সংগঠন	(II)	ভূগোলত পৰিমাণগত কৌশলৰ প্ৰয়োগ।
(C)	আচৰণগত বিদ্যালয়	(III)	পৰিমাণগত বিপ্লৱ আৰু ইয়াৰ ভূগোল কৰাৰ অমানৱীয় পদ্ধতিৰ প্ৰতি অসন্তুষ্টি।
(D)	উত্তৰ-আধুনিকতাবাদ	(IV)	স্থানীয় প্ৰসংগৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া।

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ ।

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. নিম্নোক্তবোৰৰ পৰা আৰ্দ্ৰ ধান খেতিৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত নিবিড় জীৱিকা কৃষিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহৰ সন্দৰ্ভত সঠিক বিবৃতিবোৰ চিনাক্ত কৰক ।

(A) জনসংখ্যাৰ উচ্চ ঘনত্বৰ বাবে ভূমিৰ অধিকাৰ অতি সৰু।
(B) কৃষকসকলে পাৰিবাৰিক শ্ৰমৰ সহায়ত কাম কৰে যাৰ ফলত ভূমিৰ ব্যাপক ব্যৱহাৰ হয়।
(C) মাটিৰ উৰ্বৰতা বজাই ৰাখিবলৈ ফাৰ্ম য়াৰ্ডৰ সাৰ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।
(D) প্ৰতি একক এলেকাৰ উৎপাদন কম কিন্তু প্ৰতি শ্ৰমৰ উৎপাদনশীলতা বেছি।

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ ।

(1) কেৱল (A), (B) আৰু(D)
(2) কেৱল (A), (C) আৰু(D)
(3) কেৱল (A), (B) আৰু (C)
(4) কেৱল (B), (C) আৰু (D)

27. Arrange the following agricultural regions from equator to pole :

(A) Commercial grain farming in the Prairies

(B) Reindeer rearing by the Eskimos

(C) Tea plantations of north-east India

(D) Primitive subsistence farming in Indonesia

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (D), (A), (B) (2) (D), (C), (A), (B)

(3) (D), (C), (B), (A) (4) (C), (D), (B), (A)

28. Arrange the following as per the stages of demographic transition model :

(A) Population growth is slow due to high birth and high death rate.

(B) Fertility remains high, but mortality declines at a faster pace.

(C) Fertility declines at a faster pace, but mortality declines gradually.

(D) Population growth is slow due to low birth and low death rate.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (D), (B), (C), (A) (4) (D), (C), (B), (A)

29. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Station)		**List-II (Trans-Continental Railway)**
(A)	Chita	(I)	Australian Trans-Continental Railway
(B)	Winnipeg	(II)	Union Pacific Railway
(C)	Broken Hill	(III)	Trans-Siberian Railway
(D)	Chicago	(IV)	Trans-Canadian Railway

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

27. বিষুব ৰেখাৰ পৰা মেৰুদণ্ডলৈকে নিম্নলিখিত কৃষি অঞ্চলসমূহ সজোৱাঁ

(A) প্ৰেইৰীসকলৰ ব্যৱসায়িক খেতি

(B) এস্কিমোসকলে ৰেইনডীয়াৰ পালন কৰা

(C) উত্তৰ-পূব ভাৰতৰ চাহ বাগিচা

(D) ইণ্ডোনেছিয়াত আদিম কৃষি জীৱিকা

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (C), (D), (A), (B)
(2) (D), (C), (A), (B)
(3) (D), (C), (B), (A)
(4) (C), (D), (B), (A)

28. জনগাঁথনিগত পৰিৱৰ্তন আৰ্হিৰ পৰ্যায় অনুসৰি নিম্নলিখিতবোৰ সজোৱাঁ

(1) উচ্চ জন্ম আৰু উচ্চ মৃত্যুৰ হাৰৰ বাবে জনসংখ্যা বৃদ্ধি মন্থৰ হয়।

(2) উৰ্বৰতা উচ্চ হৈ থাকে কিন্তু মৃত্যুৰ হাৰ দ্ৰুত গতিত হ্ৰাস পায়।

(3) উৰ্বৰতা দ্ৰুত গতিত হ্ৰাস পায় কিন্তু মৰণশীলতা ক্ৰমান্বয়ে হ্ৰাস পায়।

(4) জন্ম আৰু মৃত্যুৰ হাৰ কম হোৱাৰ বাবে জনসংখ্যা বৃদ্ধি ধীৰ গতিত হয়।

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (D), (B), (C), (A)
(4) (D), (C), (B), (A)

29. **তালিকা-I**ক **তালিকা-II** ৰ সৈতে মিলোৱাঁ।

	তালিকা-I (ষ্টেচন)		**তালিকা-II (ট্ৰেন্স-কন্টিনেন্টেল ৰে 'লৱে)**
(A)	চিতা	(I)	অষ্ট্ৰেলিয়ান ট্ৰেন্স-কন্টিনেন্টেল ৰে 'লৱে
(B)	উইনিপেগ	(II)	ইউনিয়ন এণ্ড পেচিফিক ৰে 'লৱে
(C)	ব্ৰকেন হিল	(III)	ট্ৰেন্স-চাইবেৰিয়ান ৰে 'লৱে
(D)	চিকাগো	(IV)	ট্ৰেন্স-কানাডিয়ান ৰে 'লৱে

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)
(2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)
(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

30. Arrange the following copper mines in North to South direction :

(A) Alwar

(B) Bhilwara

(C) Khetri

(D) Udaipur

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (B), (D), (C), (A)
(2) (C), (B), (A), (D)
(3) (B), (C), (D), (A)
(4) (C), (A), (B), (D)

31. Arrange the agricultural development of India in chronological order from Independence to the present day :

(A) Green Revolution

(B) Agro-Climatic Planning

(C) Intensive Agricultural District Programme

(D) National Mission for Sustainable Agriculture

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (A), (B), (D)
(2) (B), (C), (D), (A)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (D), (A), (C), (B)

32. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Energy Type)		**List-II (Key Locations/Regions)**
(A)	Nuclear energy	(I)	Gujarat and Rajasthan
(B)	Wind energy	(II)	West Coast of India
(C)	Tidal energy	(III)	Tarapur
(D)	Geothermal energy	(IV)	Manikaran

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

30. উত্তৰৰ পৰা দক্ষিণ দিশত তলত উল্লেখ কৰা তামৰ খনিসমূহক সজোৱাঁ

(A) আলৱাৰ (B) ভিলৱাৰা

(C) খেত্ৰী (D) উদয়পুৰ

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (B), (D), (C), (A) (2) (C), (B), (A), (D)

(3) (B), (C), (D), (A) (4) (C), (A), (B), (D)

31. স্বাধীনতাৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে কালক্ৰমিক ক্ৰমত ভাৰতৰ কৃষি উন্নয়নক সজোৱাঁ।

(A) সেউজ বিপ্লৱ

(B) কৃষি-জলবায়ু পৰিকল্পনা

(C) নিবিড় কৃষি জিলা কাৰ্যসূচী

(D) বহনক্ষম কৃষিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় অভিযান

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (C), (A), (B), (D) (2) (B), (C), (D), (A)

(3) (B), (A), (D), (C) (4) (D), (A), (C), (B)

32. **তালিকা-I**ক **তালিকা-II**ৰ সৈতে মিলোৱাঁ।

তালিকা-I (শক্তিৰ ধৰণ)	**তালিকা-II (মূল স্থান/অঞ্চলসমূহ)**
(A) পাৰমাণৱিক শক্তি	(I) গুজৰাট আৰু ৰাজস্থান
(B) বায়ু শক্তি	(II) ভাৰতৰ পশ্চিম উপকূল
(C) জোৱাৰৰ শক্তি	(III) তাৰাপুৰ
(D) ভূ-তাপীয় শক্তি	(IV) মণিকৰণ

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

33. Which of the following statements are correct with respect to land degradation ?

(A) All degraded lands are wasteland.

(B) All degraded lands may not be wasteland, but unchecked process of development may lead the conversion to wasteland.

(C) Land degradation is permanent or temporary decline in productive capacity of the land.

(D) Waterlogged, marshy areas and gullied lands are different types of degraded lands.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (C) and (D) only
(2) (A), (B) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

34. Identify from the following the statement which is ***not*** correct about the Rhine waterways.

(1) It is navigable for 700 km.

(2) It flows through a rich coalfield and the whole basin has become a prosperous manufacturing area.

(3) Ocean-going vessels can reach upto Cologne.

(4) It connects the industrial areas of Switzerland, France and Russia.

35. Arrange the following states in the descending order of their population density as per Census of India, 2011 :

(A) West Bengal
(B) Uttar Pradesh
(C) Kerala
(D) Tamil Nadu

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (D), (A), (C), (B)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

36. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Type of Town)		**List-II (Example)**
(A)	Industrial	(I)	Mhow
(B)	Commercial	(II)	Katni
(C)	Transport	(III)	Satna
(D)	Garrison	(IV)	Modinagar

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

33. ভূমি অৱক্ষয়ৰ ক্ষেত্ৰত তলৰ কোনটো বিবৃতি সঠিক ?

(A) অৱক্ষয় হোৱা সকলো ভূমি অৱশিষ্ট ভূমি৷

(B) সকলো অৱনমিত ভূমি হয়তো বৰ্জিত ভূমি নহ 'বও পাৰে, কিন্তু উন্নয়নৰ অনিয়ন্ত্ৰিত প্ৰক্ৰিয়াৰ ফলত ইয়াক বৰ্জিত ভূমিলৈ ৰূপান্তৰিত হ' ব পাৰে৷

(C) ভূমিৰ অৱক্ষয় হৈছে ভূমিৰ উৎপাদন ক্ষমতাৰ স্থায়ী বা অস্থায়ী অৱনতি৷

(D) জলমগ্ন, জলাশয় অঞ্চল আৰু জলাশয়যুক্ত ভূমি হৈছে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ অৱনমিত ভূমি৷

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) কেৱল (A), (C)আৰু (D)
(2) কেৱল (A), (B) আৰু (D)
(3) কেৱল (A), (B) আৰু (C)
(4) কেৱল (B), (C) আৰু (D)

34. তলত উল্লেখ কৰা বিবৃতি সমূহৰ পৰা চিনাক্ত কৰক কোনটো বিবৃতি ৰাইন জলপথৰ বিষয়ে সঠিক ***নহয়*** ?

(1) ই 700 কিলোমিটাৰৰ বাবে চলাচলযোগ্য৷

(2) ই এক সমৃদ্ধ কয়লা খনিৰ মাজেৰে বৈ গৈছে আৰু সমগ্ৰ অৱবাহিকাটো এক সমৃদ্ধিশালী উৎপাদন ক্ষেত্ৰত পৰিণত হৈছে৷

(3) ই হৈছে বিশ্বৰ আটাইতকৈ বেছি ব্যৱহৃত জলপথ৷

(4) ই ছুইজাৰলেণ্ড, ফ্ৰান্স আৰু নেদাৰলেণ্ডৰ ঔদ্যোগিক অঞ্চলসমূহক সংযোগ কৰে৷

35. ভাৰতৰ 2011 চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি নিম্নলিখিত ৰাজ্যসমূহক জনসংখ্যাৰ ঘনত্বৰ নিম্নগামী ক্ৰমত ব্যৱস্থা কৰাঁ।

(A) পশ্চিম বংগ (B) উত্তৰ প্ৰদেশ (C) কেৰালা (D) তামিলনাডু

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (D), (A), (C), (B) (2) (A), (C), (B), (D) (3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

36. **তালিকা-I**ক **তালিকা-II**ৰ সৈতে মিলোৱাঁ।

তালিকা-I (নগৰৰ ধৰণ)	**তালিকা-II (উদাহৰণ)**
(A) ঔদ্যোগিক	(I) মোৱ
(B) বাণিজ্যিক	(II) কাটনী
(C) পৰিবহন	(III) সতনা
(D) গেৰিছন	(IV) মোদীনগৰ

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

37. Identify from the following, the correct statements with reference to the metropolis.

(A) It is often the chief centre or seat of some form of activity.

(B) It could be administrative, commercial or industrial centre.

(C) It generally serves a small hinterland.

(D) It is a very large city or agglomeration of population.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only (2) (A), (C) and (D) only

(3) (A), (B) and (C) only (4) (B), (C) and (D) only

38. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Economic Activity)		**List-II (Example)**
(A)	Quaternary	(I)	Manufacturing
(B)	Secondary	(II)	Mining
(C)	Tertiary	(III)	Taxi services
(D)	Primary	(IV)	Research scientist

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. Identify from the following, the correct statements with reference to oil refineries in India.

(A) Digboi is an example of market-based oil refinery.

(B) Tatipaka Oil Refinery is located in Andhra Pradesh.

(C) Numaligarh Oil Refinery is located in north-east India.

(D) Bina Oil Refinery is located in Madhya Pradesh.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only (2) (A), (B) and (C) only

(3) (A), (C) and (D) only (4) (B), (C) and (D) only

SPACE FOR ROUGH WORK

37. মহানগৰৰ সন্দৰ্ভত সঠিক বিবৃতি তলত উল্লেখ কৰা বিবৃতিবোৰৰ পৰা চিনাক্ত কৰাঁ।

(A) ই প্ৰায়ে কোনো ধৰণৰ কাৰ্যকলাপৰ মুখ্য কেন্দ্ৰ বা আসন হয়।

(B) ই প্ৰশাসনিক, বাণিজ্যিক বা ঔদ্যোগিক কেন্দ্ৰ হ 'ব পাৰে।

(C) ই সাধাৰণতে এটা সৰু অভ্যন্তৰীণ অঞ্চলত সেৱা আগবঢ়ায়।

(D) ই এখন বহুত ডাঙৰ চহৰ বা জনসংখ্যাৰ সমষ্টি।

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰকঃ

(1) কেৱল(A), (B) আৰু (D) (2) কেৱল (A), (C) আৰু (D)

(3) কেৱল(A), (B)আৰু (C) (4) কেৱল (B), (C) আৰু (D)

38. **তালিকা-I**ক **তালিকা-II** ৰ সৈতে মিলোৱাঁ।

তালিকা-I (অৰ্থনৈতিক কাৰ্যকলাপ)	**তালিকা-II (উদাহৰণ)**
(A) চতুৰ্থাংশ	(I) উৎপাদন
(B) মাধ্যমিক	(II) খনন
(C) তৃতীয় পৰ্য্যায়	(III) টেক্সি সেৱা
(D) প্ৰাথমিক	(IV) গৱেষণা বিজ্ঞানী

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV) (2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II) (4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. ভাৰতৰ তেল শোধনাগাৰৰ সন্দৰ্ভত তলত উল্লেখ কৰা সঠিক বিবৃতিবোৰৰ পৰা চিনাক্ত কৰাঁ।

(A) ডিগবৈ হৈছে বজাৰ ভিত্তিক তেল শোধনাগাৰৰ এক উদাহৰণ।

(B) টাটিপাকা তেল শোধনাগাৰ অন্ধ্ৰ প্ৰদেশত অৱস্থিত।

(C) নুমলীগড় তেল শোধনাগাৰ উত্তৰ-পূব ভাৰতত অৱস্থিত।

(D) বিনা তেল শোধনাগাৰ মধ্যপ্ৰদেশত অৱস্থিত।

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰাঁ।

(1) কেৱল (A), (B) আৰু (D) (2) কেৱল (A), (B) আৰু (C)

(3) কেৱল (A), (C) আৰু (D) (4) কেৱল (B), (C) আৰু (D)

40. Identify from the following, the correct statements about transportation in India.

(A) Atal Tunnel passes through Pir Panjal Range.

(B) About 80% Indian Railway track is of metre gauge.

(C) The Inland Waterways Authority was set up in 1986.

(D) Konkan Railway connects Roha in Karnataka to Mangalore in Kerala.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (C) only

(2) (A) and (C) only

(3) (A) and (B) only

(4) (B), (C) and (D) only

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Cottage industry is the smallest manufacturing unit. The artisans use local raw materials and simple tools to produce everyday goods in their homes with the help of their family members or part-time labour. Finished products may be for consumption in the same household or for sale in local (village) markets. Capital and transportation do not wield much influence as this type of manufacturing has low commercial significance and most of the tools are devised locally. Some common everyday products produced in this sector of manufacturing include foodstuff, fabrics, mats, containers, tools, furniture, shoes and figurines of wood from the forest, shoes, thongs and other articles from leather, pottery and bricks from clays and stones. Goldsmiths make jewellery of gold, silver and bronze. Some artefacts and crafts are made out of bamboo and wood obtained locally from the forests.

Small scale manufacturing is distinguished from household industries by its production techniques and place of manufacture (a workshop outside the home/cottage of the producer). This type of manufacturing uses local raw materials, simple power-driven machines and semi-skilled labour. It provides employment and raises local purchasing power. Therefore, countries like India, China, Indonesia and Brazil, etc. have developed labour-intensive small scale manufacturing in order to provide employment to their population.

Large scale manufacturing involves a large market, various raw materials, enormous energy, specialised workers, advanced technology, assembly-line mass production and large capital. This kind of manufacturing developed in the last 200 years, in the United Kingdom, Northeastern USA and Europe. Now it has diffused almost all over the world.

SPACE FOR ROUGH WORK

40. ভাৰতত পৰিবহণ সম্পৰ্কে কোনটো বিবৃতি সঠিক, তলত উল্লেখ কৰা বিবৃতিবোৰৰ পৰা চিনাক্ত কৰাঁ।

(A) অটল সুৰঙ্গ পীৰ পাঞ্জাল পৰ্বতমালাৰ মাজেৰে পাৰ হৈ গৈছে৷

(B) প্ৰায় 80 শতাংশ ভাৰতীয় ৰে 'লপথ মিটাৰ গজৰ৷

(C) 1986 চনত আভ্যন্তৰীণ জলপথ কৰ্তৃপক্ষ গঠন কৰা হৈছিল৷

(D) কোংকণ ৰে 'লৱেই কৰ্ণাটকৰ ৰোহাক কেৰালাৰ মাংগালোৰৰ সৈতে সংযোগ কৰিছে৷

তলত দিয়া বিকল্পসমূহৰ পৰা সঠিক উত্তৰটো বাছনি কৰকঃ

(1) কেৱল(A), (B) আৰু (C)

(2) কেৱল(A)আৰু (C)

(3) কেৱল(A)আৰু(B)

(4) কেৱল (B),(C) আৰু (D)

তলত দিয়া অংশটো সাৱধানে পঢ়াঁ আৰু পৰৱৰ্তী পাঁচটা প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়াঁ।

ঘৰুৱা উদ্যোগ হৈছে আটাইতকৈ সৰু উৎপাদন গোট৷ শিল্পীসকলে তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ সদস্য বা অংশকালীন শ্ৰমিকৰ সহায়ত তেওঁলোকৰ ঘৰত দৈনন্দিন সামগ্ৰী উৎপাদন কৰিবলৈ স্থানীয় কেঁচা সামগ্ৰী আৰু সৰল সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰে৷ প্ৰস্তুত সামগ্ৰীসমূহ একেটা ঘৰতে ব্যৱহাৰৰ বাবে হ'ব পাৰে বা স্থানীয় (গাওঁ) বজাৰত বিক্ৰীৰ বাবে হ'ব পাৰে, বা বিনিময়ৰ বাবে হ'ব পাৰে৷মূলধন আৰু পৰিবহনৰ ওপৰত বিশেষ প্ৰভাৱ নপৰে কাৰণ এই ধৰণৰ উৎপাদনৰ বাণিজ্যিক গুৰুত্ব কম আৰু বেছিভাগ সঁজুলি স্থানীয়ভাৱে তৈয়াৰ কৰা হয়৷ উৎপাদনৰ এই খণ্ডত উৎপাদিত কিছুমান সাধাৰণ দৈনন্দিন সামগ্ৰীৰ ভিতৰত আছে খাদ্য সামগ্ৰী, কাপোৰ, মেট, পাত্ৰ, সঁজুলি, আচবাব, জোতা আৰু অৰণ্যৰ কাঠৰ মূৰ্তি, জোতা, থগু আৰু চামৰাৰ অন্যান্য সামগ্ৰী, মৃৎশিল্প আৰু মাটি আৰু শিলৰ ইটা৷. স্বৰ্ণশিল্পীসকলে সোণ, ৰূপ আৰু ব্ৰঞ্জৰ গহনা তৈয়াৰ কৰে৷কিছুমান শিল্পকৰ্ম আৰু কাৰুশিল্প বনৰ পৰা স্থানীয়ভাৱে প্ৰাপ্ত বাঁহ আৰু কাঠৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা হয়৷

ক্ষুদ্ৰ উৎপাদনক ঘৰুৱা উদ্যোগৰ পৰা ইয়াৰ উৎপাদন কৌশল আৰু উৎপাদনৰ স্থান (উৎপাদকৰ ঘৰ/কুটিৰৰ বাহিৰত এটা কৰ্মশালা) ৰ দ্বাৰা পৃথক কৰা হয়৷এই ধৰণৰ উৎপাদনত স্থানীয় কেঁচা সামগ্ৰী, সৰল শক্তি চালিত যন্ত্ৰ আৰু অৰ্ধ-দক্ষ শ্ৰমিক ব্যৱহাৰ কৰা হয়৷ই নিযুক্তি প্ৰদান কৰে আৰু স্থানীয় ক্ৰয় ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰে৷সেয়েহে, ভাৰত, চীন, ইণ্ডোনেছিয়া আৰু ব্ৰাজিল আদি দেশসমূহে তেওঁলোকৰ জনসাধাৰণক নিযুক্তি প্ৰদান কৰাৰ বাবে শ্ৰম-নিবিড় ক্ষুদ্ৰ পৰিসৰৰ উৎপাদন বিকশিত কৰিছে৷বৃহৎ পৰিমাণৰ উৎপাদনত এক বৃহৎ বজাৰ, বিভিন্ন কেঁচা সামগ্ৰী, অপৰিসীম শক্তি, বিশেষ শ্ৰমিক, উন্নত প্ৰযুক্তি, বিধানসভা-লাইন গণ উৎপাদন আৰু বৃহৎ মূলধন জড়িত হৈ থাকে৷এই ধৰণৰ উৎপাদন যোৱা 200 বছৰত উত্তৰ-পূব ইউৰোপৰ ইউনাইটেড কিংডম, উত্তৰ পূব ইউ.এছ.এ. আৰু ইউৰোপত বিকশিত হৈছিল৷ এতিয়া ই প্ৰায় সমগ্ৰ বিশ্বতে বিয়পি পৰিছে৷

SPACE FOR ROUGH WORK

41. The small scale manufacturing and the cottage manufacturing are distinguished on the basis of _________ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) raw materials

(2) quantity of production

(3) production techniques

(4) scale of profits

42. Which one of the following is ***not*** a feature of small scale manufacturing ?

(1) It engages semi-skilled labour force.

(2) It provides employment and raises local purchasing power.

(3) The artisans produce goods in their homes with the help of their family members or part-time labour.

(4) It is labour intensive manufacturing.

43. From the following, identify the feature of the cottage industry :

(1) Use of advanced technology

(2) Specialized workers

(3) Finished products may be for consumption in the same household

(4) Mass production

44. Large scale manufacturing is ***not*** ___________________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) capital intensive

(2) energy intensive

(3) technology intensive

(4) labour intensive

45. Which of the following is ***not*** a product of cottage industry ?

(1) Mat

(2) Shoes

(3) Car

(4) Basket

SPACE FOR ROUGH WORK

41. ক্ষুদ্ৰ উৎপাদন আৰু ঘৰুৱা উৎপাদনক __________________ ৰ ভিত্তিত পৃথক কৰা হয়৷
খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ।

(1) কেঁচা সামগ্ৰী
(2) উৎপাদনৰ পৰিমাণ
(3) উৎপাদন কৌশলসমূহ
(4) লাভৰ পৰিসৰ

42. কোনটো ক্ষুদ্ৰ উৎপাদনৰ বিশেষত্ব ***নহয়*** ?

(1) ই অৰ্ধ-দক্ষ শ্ৰমিক শক্তিক নিয়োজিত কৰে৷
(2) ই নিযুক্তি প্ৰদান কৰে আৰু স্থানীয় ক্ৰয় ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰে৷
(3) শিল্পীসকলে তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ সদস্য বা অংশকালীন শ্ৰমিকৰ সহায়ত তেওঁলোকৰ ঘৰত সামগ্ৰী উৎপাদন কৰে৷
(4) ই হৈছে শ্ৰম-নিবিড় উৎপাদন৷

43. তলত উল্লেখ কৰাবোৰৰ পৰা, কুটিৰ উদ্যোগৰ বৈশিষ্ট্য চিনাক্ত কৰাঁ।

(1) উন্নত প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ
(2) বিশেষ কৰ্মচাৰী
(3) সম্পূৰ্ণ হোৱা সামগ্ৰীসমূহ একেটা ঘৰতে ব্যৱহাৰৰ বাবে হ'ব পাৰে৷
(4) ব্যাপক উৎপাদন

44. বৃহৎ পৰিসৰৰ উৎপাদন ________________ ***নহয়***।
খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰাঁ।

(1) মূলধন নিবিড়
(2) শক্তি নিবিদা
(3) নিবিড় প্ৰযুক্তি
(4) কঠোৰ শ্ৰম

45. তলৰ কোনটো ঘৰুৱা উদ্যোগৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী ***নহয়*** ?

(1) মেট
(2) জোতা
(3) গাড়ী
(4) বাস্কেট

SPACE FOR ROUGH WORK

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Jhabua district is located in the westernmost agro-climatic zone in Madhya Pradesh. It is, in fact, one of the five most backward districts of the country. It is characterised by a high concentration of tribal population (mostly Bhils). The people suffer due to poverty which has been accentuated by the high rate of resource degradation, both forest and land. The Watershed Management Programmes funded by both the ministries of "Rural Development" and "Agriculture", Government of India, have been successfully implemented in Jhabua district which has gone a long way in preventing land degradation and improving soil quality. Watershed Management Programmes acknowledge the linkage between land, water and vegetation and attempt to improve livelihoods of people through natural resource management and community participation. In the past five years, the programmes funded by the Ministry of Rural Development alone (implemented by Rajiv Gandhi Mission for Watershed Management) have treated 20 percent of the total area under Jhabua district. The Petlawad block of Jhabua is located in the northernmost part of the district and represents an interesting and successful case of Government-NGO partnership and community participation in managing watershed programmes. The Bhils in Petlawad block, for example, (Sat Rundi hamlet of Karravat village) through their own efforts, have revitalized large parts of Common Property Resources (CPR). Each household planted and maintained one tree on the common property. They also have planted fodder grass on the pasture land and adopted social-fencing of these lands for at least two years. Even after that, they say, there would be no open grazing on these lands, but stall feeding of cattle, and they are thus confident that the pastures they have developed would sustain their cattle in future. An interesting aspect of this experience is that before the community embarked upon the process of management of the pasture, there was encroachment on this land by a villager from an adjoining village. The villagers called the Tehsildar to ascertain the rights on the common land. The ensuing conflict was tackled by the villagers by offering to make the defaulter encroaching on the CPR, a member of their user group and sharing the benefits of greening the common lands/pastures.

SPACE FOR ROUGH WORK

তলত দিয়া অংশটো সাৱধানে পঢ়াঁ আৰু পৰৱৰ্তী পাঁচটা প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়াঁ।

ঝাবুৱা জিলা মধ্যপ্ৰদেশৰ পশ্চিমতম কৃষি-জলবায়ু অঞ্চলত অৱস্থিত। দৰাচলতে ই দেশৰ পাঁচখন আটাইতকৈ পিছপৰা জিলাৰ ভিতৰত অন্যতম। ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে জনজাতীয় জনসংখ্যাৰ উচ্চ ঘনত্ব (বেছিভাগেই ভিল)। বনাঞ্চল আৰু ভূমি উভয়তে সম্পদৰ অৱক্ষয়ৰ উচ্চ হাৰৰ ফলত বৃদ্ধি পোৱা দৰিদ্ৰতাৰ বাবে জনসাধাৰণ ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈছে।ভাৰত চৰকাৰৰ "গ্ৰাম্য উন্নয়ন" আৰু "কৃষি" মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা পুঁজি প্ৰদান কৰা ৱাটাৰশ্বেড ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীবোৰ ঝাবুৱা জিলাত সফলতাৰে ৰূপায়ণ কৰা হৈছে যিয়ে ভূমিৰ অৱক্ষয় প্ৰতিৰোধ কৰা আৰু মাটিৰ মানদণ্ড উন্নত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বহুদূৰ আগুৱাই গৈছে। ৱাটাৰশ্বেড ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীসমূহে ভূমি, পানী আৰু গছ-গছনিৰ মাজৰ সংযোগক স্বীকৃতি দিয়ে আৰু প্ৰাকৃতিক সম্পদ ব্যৱস্থাপনা আৰু সামূহিক অংশগ্ৰহণৰ জৰিয়তে মানুহৰ জীৱিকা উন্নত কৰাৰ চেষ্টা কৰে। যোৱা পাঁচ বছৰত কেৱল গ্ৰাম্য উন্নয়ন মন্ত্ৰালয়ে (ৰাজীৱ গান্ধী মিছন ফৰ ৱাটাৰশ্বেড মেনেজমেন্টৰ দ্বাৰা ৰূপায়ণ কৰা) পুঁজি যোগান ধৰা কাৰ্যসূচীসমূহে ঝাবুৱা জিলাৰ মুঠ এলেকাৰ 20 শতাংশৰ চিকিৎসা কৰিছে। ঝাবুৱাৰ পেটলাৱাড খণ্ডটো জিলাখনৰ আটাইতকৈ উত্তৰ অংশত অৱস্থিত আৰু ই জলবিভাজিকা কাৰ্যসূচীসমূহ পৰিচালনা কৰাত চৰকাৰ-এন. জি. ও. অংশীদাৰিত্ব আৰু সম্প্ৰদায়ৰ অংশগ্ৰহণৰ এক আকৰ্ষণীয় আৰু সফল ক্ষেত্ৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, পেটলাৱাড় ব্লকৰ ভিলসকলে (কাৰাৱাট গাঁৱৰ সাত ৰুণ্ডী গাঁও) তেওঁলোকৰ নিজৰ প্ৰচেষ্টাৰ জৰিয়তে সাধাৰণ সম্পত্তি সম্পদৰ (চি.পি.আৰ.) বৃহৎ অংশক পুনৰুজ্জীৱিত কৰিছে। প্ৰতিটো পৰিয়ালে সাধাৰণ সম্পত্তিত এটা গছ ৰোপণ আৰু ৰক্ষণাবেক্ষণ কৰিছিল। তেওঁলোকে চৰণীয়া পথাৰত পশুখাদ্য ঘাঁহও ৰোপণ কৰিছে আৰু কমেও দুবছৰ ধৰি এই ভূমিসমূহৰ সামাজিক বেৰৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। তাৰ পিছতো, তেওঁলোকে কয় যে এই ভূমিবোৰত কোনো মুকলি চৰণীয়া পথাৰ নাথাকিব, কিন্তু গৰু-ম'হবোৰক খোৱা বন্ধ কৰি দিয়া হব আৰু সেয়েহে তেওঁলোকে আত্মবিশ্বাসী যে তেওঁলোকে বিকশিত কৰা চৰণীয়া পথাৰসমূহে ভৱিষ্যতে তেওঁলোকৰ গৰু-ম'হবোৰক ৰক্ষা কৰিব।এই অভিজ্ঞতাৰ এটা আকৰ্ষণীয় দিশ হ'ল যে সম্প্ৰদায়টোৱে চৰণীয়া পথাৰৰ ব্যৱস্থাপনা প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বে, কাষৰীয়া গাঁৱৰ এজন গাওঁবাসীয়ে এই মাটি অধিগ্ৰহণ কৰিছিল। গাঁৱৰ লোকসকলে সাধাৰণ ভূমিৰ অধিকাৰ নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ তহচিলদাৰক মাতি পঠিয়াইছিল। গ্ৰাম্যসকলে চি. পি. আৰ.-ৰ ওপৰত অতিক্ৰমনকাৰী ডিফল্টাৰক তেওঁলোকৰ ব্যৱহাৰকাৰী গোটৰ এগৰাকী সদস্য কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দি আৰু সাধাৰণ ভূমি/চৰণীয়া পথাৰবোৰ সেউজীয়া কৰাৰ সুবিধাসমূহ ভাগ বতৰা কৰি পৰৱৰ্তী সংঘাতৰ মোকাবিলা কৰিছিল।

SPACE FOR ROUGH WORK

46. Petlawad block of Jhabua is located in which part of the district ?

(1) Southernmost

(2) Westernmost

(3) Northernmost

(4) Easternmost

47. Which tribal community has high concentration in the district of Jhabua ?

(1) Bhils

(2) Munda

(3) Santhal

(4) Meena

48. The Watershed Management Programmes, which have been successfully implemented in Jhabua were funded by _____________.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Ministry of Tourism

(2) Ministries of Rural Development and Agriculture

(3) Ministry of Road Transport and Highways

(4) Ministry of Tribal Affairs

49. Which among the following was ***not*** used by Bhils to revitalise Common Property Resources ?

(1) Plantation of fodder grass

(2) Plantation of trees

(3) Open grazing

(4) Social-fencing

50. Jhabua district is located in which agro-climatic zone of Madhya Pradesh ?

(1) Northernmost

(2) Southernmost

(3) Easternmost

(4) Westernmost

SPACE FOR ROUGH WORK

46. ঝাবুৱাৰ পেটালৱাড় ব্লক জিলাখনৰ কোনটো অংশত অৱস্থিত ?

(1) আটাইতকৈ দক্ষিণত

(2) আটাইতকৈ পশ্চিমত

(3) আটাইতকৈ উত্তৰত

(4) সবাতোকৈ পূৱত

47. ঝাবুৱা জিলাত কোনটো জনজাতীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘনত্ব বেছি ?

(1) ভিল (2) মুণ্ডা

(3) সান্থাল (4) মীনা

48. ঝাবুৱাত সফলতাৰে ৰূপায়ণ কৰা ৱাটাৰশ্বেড ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীসমূহৰ বাবে ________________-ৰ দ্বাৰা পুঁজি যোগান ধৰা হৈছিল।

খালী ঠাইখিনি সঠিক বিকল্পেৰে পূৰণ কৰক

(1) পৰ্যটন মন্ত্ৰালয়

(2) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু কৃষি মন্ত্ৰালয়

(3) পথ পৰিবহণ আৰু ঘাইপথ মন্ত্ৰালয়

(4) জনজাতীয় পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰালয়

49. সাধাৰণ সম্পত্তি সম্পদ পুনৰুজ্জীৱিত কৰিবলৈ ভিলে নিম্নলিখিত কোনটো ব্যৱহাৰ কৰা ***নাছিল*** ?

(1) পশুখাদ্য ঘাঁহৰ ৰোপণ

(2) গছ-গছনি ৰোপণ

(3) মুকলি চৰণীয়া পথাৰ

(4) সামাজিক-ফেঞ্চিং

50. ঝাবুৱা জিলা মধ্যপ্ৰদেশৰ কোনটো কৃষি-জলবায়ু অঞ্চলত অৱস্থিত ?

(1) আটাইতকৈ উত্তৰত

(2) আটাইতকৈ দক্ষিণত

(3) সবাতোকৈ পূৱত

(4) আটাইতকৈ পশ্চিমত

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning "Cancelled" on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother's Name, Father's Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

নিৰ্দেশনাসমূহ গুৰুত্বসহকাৰে পঢ়ি লওঁক :

8. কোনো পৰীক্ষাৰ্থীয়ে OMR উত্তৰ পত্ৰিকা খালী এৰিব নোৱাৰিব। যদি কোনো উত্তৰ পত্ৰিকা খালী দেখা যায় নিৰীক্ষকে উক্ত পত্ৰিকাখন নিৰীক্ষণ কৰি নিজৰ হস্তাক্ষৰসহ পত্ৰিকাখন বাতিল কৰিব।

9. কোনো পৰীক্ষাৰ্থীয়ে OMR উত্তৰ পত্ৰিকাখন ছিগা/কটা/ভাঁজ দিয়া কাৰ্য নকৰিব।

10. পৰীক্ষাৰ্থীয়ে যাতে OMR উত্তৰ পত্ৰিকা নিজৰ সঠিক তথ্যৰে ভৰ্তি কৰে, যেনে, আবেদনপত্ৰ সংখ্যা (এপ্লিকেশ্বন নং) ক্ৰমাংক (ৰোল নম্বৰ), পৰীক্ষা পুস্তিকা সংখ্যা, নাম, মাতৃৰ নাম, পিতৃৰ নাম আৰু হস্তাক্ষৰ।

11. যদিহে প্ৰশ্নটোত ইংৰাজী আৰু আঞ্চলিক ভাষাৰ মাজত বিসংগতি দেখা যায় তেনেহ'লে ইংৰাজীত থকা প্ৰশ্নটোক প্ৰাধান্য দি মূল্যাংকনৰ বাবে বিবেচিত কৰা হ'ব।

12. খুচুৰা (Rough) কামৰ বাবে প্ৰশ্ন পুস্তিকাত দিয়া নিৰ্ধাৰিত ঠাইহে ব্যৱহাৰ কৰিব।

13. উত্তৰসমূহ বৈদ্যুতিক স্কেনিং প্ৰক্ৰিয়াৰে (electronic scanning process) মূল্যাংকন কৰা হ'ব। অসম্পূৰ্ণ অথবা অশুদ্ধ তথ্যই OMR উত্তৰ পত্ৰিকাক অনুপযুক্ত হিচাপে বিবেচিত কৰিব (বাতিল কৰিব)।

14. পৰীক্ষাৰ্থীসকলক জনোৱা যায় যে OMR উত্তৰ পত্ৰিকাত যিকোনো ভাঁজ অথবা চিহ্ন দিয়াটো নিয়ম বৰ্হিভূত। পৰীক্ষাৰ সময়ত OMR উত্তৰ পত্ৰিকাত দাগ লগোৱা বা লেতেৰা কৰা বা ক্ষতি কৰা যিকোনো সজুঁলি যেনে ৰবৰ (ইৰেজাৰ), নখ, ব্লেড, ৱাইটনাৰ ইত্যাদিৰ ব্যৱহাৰ নিষিদ্ধ। কোনো পৰীক্ষাৰ্থীয়ে যদি ৰবৰ, নখ, ব্লেড ইত্যাদি ব্যৱহাৰ কৰে তেন্তে তেওঁৰ পৰীক্ষাৰ্থী হোৱাৰ যোগ্যতা বাতিল হিচাপে বিবেচিত হ'ব।

15. অৰিজিনেল OMR খনেই OMR উত্তৰ পত্ৰিকাৰ একমাত্ৰ কপি। পৰীক্ষাৰ অন্তত পৰীক্ষাৰ্থীয়ে OMR উত্তৰ পত্ৰিকাখন নিৰীক্ষকৰ হাতত জমা দিব। পৰীক্ষাৰ শেষত পৰীক্ষাৰ্থীয়ে প্ৰশ্ন পুস্তিকাখন নিজৰ সতে কঢ়িয়াব পাৰিব। যদিহে কোনো পৰীক্ষাৰ্থীয়ে OMR উত্তৰ পত্ৰিকাখন নিৰীক্ষকৰ হাতত জমা নিদি নিজৰ সৈতে লৈ পৰীক্ষাগৃহ ত্যাগ কৰিব খোজে তেন্তে সেই পৰীক্ষাৰ্থীৰ পৰীক্ষাৰ্থী হোৱাৰ যোগ্যতা বাতিল কৰা হ'ব আৰু তেওঁৰ বিৰুদ্ধে আইনী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

16. পৰীক্ষাৰ্থীসকলক জনোৱা হয় যে নিম্নলিখিত বস্তুসমূহ পৰীক্ষাগৃহত অনুমতি দিয়া নহয়। যেনে, ৰুমাল, মোবাইল ফোন, যিকোনো ধৰণৰ ঘড়ী, বেল্ট, গহনা যেনে আঙুঠি, চেইন, কাণফুলি, বৈদ্যুতিক বা যোগাযোগৰ আহিলা, কলম, পেঞ্চিল, ৰবৰ, শ্বাৰ্পনাৰ, ৱাইটনাৰ ইত্যাদি। পৰীক্ষাৰ্থীৰ ওচৰত এইসমূহৰ যিকোনো এবিধ বস্তু থাকিলেও তেওঁক পৰীক্ষা কেন্দ্ৰত প্ৰৱেশৰ অনুমতি দিয়া নহ'ব। পৰীক্ষা গৃহত পৰীক্ষাৰ্থীৰস সৈতে মোবাইল ফোন অথবা ওপৰোক্ত যিকোনো বস্তু পোৱা গ'লে তাক গম্ভীৰ উলংঘন হিচাপে বিবেচনা কৰা হ'ব। এয়াই পৰীক্ষাৰ্থীৰ যোগ্যতা বাতিল অথবা ভৱিষ্যতেও যোগ্যতা বাতিলৰ নিচিনা কঠোৰ পৰিস্থিতিলৈ লৈ যাব পাৰে।

17. যদি এগৰাকী পৰীক্ষাৰ্থীয়ে কোনো নিৰ্দেশনাৰ উলংঘন কৰে, শৃংখল ভংগ কৰে অথবা অভদ্ৰ আচৰণ দেখুৱায়, তেওঁৰ বিৰুদ্ধে বিহিত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হ'ব যাৰ বিতৰত ভৱিষ্যত আৰু বৰ্তমানত পৰীক্ষাৰ্থীৰ যোগ্যতা বাতিলো অন্তৰ্ভূক্ত।

18. বৈদ্যুতিক অথবা মেনুৱেল কেলকুলেটৰ (গগনা যন্ত্ৰ) ব্যৱহাৰ কৰা **নিষেধ**।